

CEZAR PETRESCU

**FRAM
URSUL POLAR**

Editura ASTRO

CUPRINS

I. O reprezentăție de adio la circul Struțki în iarna anului 1924.....	3
II. Fram face năzuri.....	14
III. După ce a plecat circul.....	28
IV. În arca lui Noe.....	41
V. Fram s-a născut departe, în înghețurile polare.....	48
VI. Omul, câinele și pușca.....	57
VII. „Numele tău va fi Fram“.....	67
VIII. Îndărăt spre oceanul polar.....	75
IX. În ostrovul pustiu de la capătul pământului.....	87
X. Cea dintâi întâlnire.....	95
XI. Bufonul oceanului polar.....	108
XII. Prietenii lui Fram din orașele de departe nu l-au uitat.....	117
XIII. Fram și-a găsit un prieten în noaptea polară....	149
XIV. Fram se leapădă singur de micul său prieten....	160
XV. Nanuc.....	175
XVI. Sfârșitul.....	191

I **O reprezentăție de adio la circul Struțki în iarna anului 1924**

Tigrii intrau în arenă unul câte unul.

Pasul lor era mlădios pe nisip. Moale, catifelat, fără vuiet.

Nu ridicau nici în dreapta, nici în stânga ochii lor galbeni ca de sticlă. După gratii, mulțimea din staluri privea cu răsuflarea înfiorată de teamă și de nerăbdare.

Dar pentru tigrii de Bengal nu se afla pe lume această mulțime. Nu merita nici o privire. Pentru dânsii, acum o singură făptură omenească era: femeia din mijlocul arenei, înfașurată în rochia cu solzi aurii și cu pietre scânteietoare.

Ochii ei luceau tot aşa de arzători ca ochii tigrilor. Numai că ochii verzi ai femeii erau poruncitori și neîndurați, pe când în ochii fiarelor se ctea o mare și istovită supunere.

Privirile lor se căutau, se așteptau, se întâlnneau. Era destul atât ca să se înțeleagă.

Ochii femeii străpungeau; ochii fiarelor coborau în pământ. În mâna întinsă se legăna un bici cu canaf de mătase. Vârful biciului arăta locul fiecăruia:

— Tu aici!... Tu dincoace!... Tu dincolo!...

Iar tigrii își luau fiecare locul știut, fără împotrivire, înaintând cu pașii lor de gumă, balansându-și cozile grele și lungi.

Șase mingi uriașe de lemn se aflau însirate de o parte. Șase de cealaltă parte. Tigrul pipăia cu laba rotundul lemnului. Se înălța cu o zvâcnire usoară și lină.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PETRESCU, CEZAR

Fram, ursul polar / Cezar Petrescu. - Ed. a 2-a. -

București : Astro, 2015

ISBN 978-606-8148-80-9

821.135.1-31

Editura ASTRO
Str. Iacob Negrucci, nr. 37A,
Sector 1, București
Tel. / Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:

www.carteamea.ro
www.cartescolara.ro
www.depozit-de-carti.ro
www.pro-librarie.ro

Se așeza ca o pisică pe vârful unui stâlp de poartă. Pe urmă aștepta rândul celorlalți. Căsca. Își zbârlea mustațile țepoase; arăta cerul gurii și colții.

În inima privitorilor tremura un fior. În mintea lor stăruia un gând. Toți știau că, într-o singură clipă, dinții aceștia tăioși și puternici, labele cu ghearele de fier ar putea sfâșia, ca pe un pui de vrabie, pe femeia cu rochia de solzi aurii și pietre sclipitoare.

Dar miss Ellian surâdea. Așa o chema. Miss Ellian surâdea nepăsătoare. În mijlocul sălbăticinilor se afla singură. Fără nici o armă. Atât doar: un bici cu șfichi de mătase și privirea ei.

Numai cu atât ea prefăcea doisprezece tigri de Bengal în douăsprezece pisici blânde și ascultătoare.

— Toată puterea îmblânzitoarei e în ochi! vorbi un domn bătrân, chiar în fața gratiilor, către nepoțica de alături. Dacă privirea slăbește o singură dată, dacă tigrii simt că dresorul se gândește în altă parte sau că îl prinde frica, atunci toți se năpustesc și...

— Eu mă tem! Nu vreau să vorbești aşa... Mă tem! șopti copila strângându-se de brațul bunicului.

— Ssst! Liniște... Toți au tăcut.

Copila cu hăinuța albă și cu buclele bălaie s-a încleștat mai strâns lângă domnul bătrân. Își aude tic tacul mărunt al inimii.

Cei doisprezece tigri de Bengal, așezați pe mingile lor de lemn, așteptau acum cu încordare porunca din ochii femeii.

De sus, din vârful cortului de pânză, lumina electrică se revârsa orbitoare. Două mii de oameni, îngheșuiți cot la cot, nu se clintea, împietriți.

Era o mulțime foarte amestecată: bătrâni și femei, părinți și copii, profesoare și eleve de școală. Îi des-

părțeau numai rândurile de bânci și prețul biletelor. Unii sus, în picioare, la galerie; alții jos de tot, de jur împrejurul gratiilor, pe fotoliu îmbrăcate cu plus roșu.

Toți uitaseră grijile de acasă, necazurile și multumirile lor mărunte de toată ziua. Acum priveau ca un singur om.

Pe stradă, câți nu se temeau oare de lătratul neașteptat al unui cățel cu coada bârligată? Acasă, câți nu tresăreau oare noaptea, speriați, când trosnea o mobilă sau când se ivea de sub dulap un șoricel cu ochi de măgele negre?

Aici și acum, toți uitaseră aceste spaime caraghiioase. Toți luau parte la ceva minunat și rar.

Douăsprezece fiare sălbaticice, îmblânzite și ascultând de privirea unei femei, de pocnetul unui bici de mătase, de semnul unui vârf de deget.

Nu se mai auzi nici un fâșâit de program, nici un glas, nici un scârțâit de scaun, nici o tuse.

MISS ELLIAN PREZINTĂ PENTRU ULTIMA OARĂ CEI DOISPREZECE TIGRI DE BENGAL

Așa spunea programul.

Era reprezentarea cea din urmă.

Mâine, circul își va strânge cortul. Toate animalele vor pleca în trenul cu vagoane albe, în alte orașe ale lumii. Poate nu se vor mai întoarce niciodată.

Va rămâne în urma lor un loc gol lângă grădina publică a orașului. Oamenii se vor împrăștia la grijile și la munca lor. Copiii, la animalele fără viață, de lemn vopsit și de pâslă.

Din nou, unii băieți și, prinși de jocurile lor din fiecare zi, au să uite că mai sunt pe lume vietăți de-o

frumusețe sălbatică și fără seamăn: cu blana de catifea, cu ochii de sticlă, cu saltul arcuit ca piatra azvârlită din prăstie. Din nou, unele fetițe fricoase au să tresără speriate când latră într-o curte un cățel cu coada bârligată sau când fug prin casă un șoricei ca o jucărie cu resort.

De aceea s-au adunat toți și toate încă o dată, să vadă cele două minuni ale Circului Struțki la reprezentarea de adio din iarna anului 1924:

MISS ELLIAN CU CEI DOISPREZECE TIGRI DE BENGAL ȘI, FRAM URSUL POLAR

Tigrii așteptau în cerc, pe mingile lor de lemn.

Femeia înfășurată în rochie cu solzi aurii și cu pietre sclipitoare făcu un pas îndărăt. Își împinse cu piciorul coada rochiei foșnitoare și făcu un semn rotit de chemare cu biciul.

În douăsprezece salturi egale și zvelte, tigrii au fost lângă ea. S-au lungit împrejur cu boturile culcate pe pământ. Acum, se părea că în jurul femeii s-a deschis o floarea-soarelui uriașă, alcătuită din douăsprezece petale portocalii, brăzdate cu dungi de un negru lucios și catifelat.

Mâna femeii începu a dezmișeră capetele rotunde, urechile moi, boturile umede. Îl alinta. Era mulțumită.

Fetița se rușina la gândul că pe dânsa, acasă, n-o asculta nici Pufuleț, pisoiul, care acum o săptămână, când se jucau mai voioși, tam-nisam a zgâriat-o pe obraz.

Iar mai sus, într-o bancă din fund un băiețel cu nasul cam cârn și cu ochi sclipitori se înălțase în vârful picioarelor ca să vadă mai bine.

Era Petruș, feciorul cel mai mic al unui muncitor de la o fabrică din oraș. Ca mulți alți băieți și, dăduse târcoale circului o săptămână întreagă și adunase ban cu ban prețul biletului de intrare. Voia acum să nu-i scape nimic din tot ce se se întâmplă. Doar nu degeaba de atâtea și atâtea ori citise afișele cu cea mai încordată atenție, fără să-i pese de frig și de lapoviță. Și nu degeaba tot de atâtea seri se uita cu jind de afară, la lumea care intra pe ușă. Acum când în sfârșit a pătruns înăuntru, cum să nu fie el numai ochi și urechi?

Miss Ellian, din mijlocul tigrilor, a ridicat brațele cu un semn de eliberare. Pe urmă a pocnit din bici. Tigrii s-au prelins cu pași de gumă la locul lor și începură să aștepte neclintiți pe mingile de lemn. Femeia, în rochie cu solzi aurii și cu pietre sclipitoare, a ridicat un cerc de hârtie; a aprins altul pe un picior de fier.

Alt pocnet de bici.

Unul câte unul, tigrii se desprind de pe mingile lucioase. Cu un salt prelung trec prin cercul de hârtie, abia ating pământul și se mai avântă o dată, lin și întins, prin cercul celălalt de flacără.

Dar tigrul cel mai îndărătnic și mai Tânăr a ocolit privirea poruncitoare. Încercând să se strecoare tiptil pe sub cercul aprins, se preface că n-a priceput.

Se așeză la locul lui, pe mingea de lemn, și cască lung, leneș, plăcătisit.

— E Rajah. Îl cheamă Rajah! șopti copila. Îl cunoșc eu de la reprezentarea de duminică trecută. E cel mai rău...

Femeia cu biciul nu l-a strigat pe nume. Nici nu l-a atins cu șfichiul de mătase. Nici n-a bătut mânoioasă cu vârful pantofului în nisip. L-a privit pătrunzător o singură dată și a înălțat cercul.

Tigrul arătă colții rânjind.

— Eu mă tem! Hai să mergem acasă, mă tem!... se înfricoșă fetița, înfigându-și prin haină unghiile mici în brațul bunicului.

N-avea însă de ce se teme fetița cu ochii albaștri, cu paltonașul alb și cu părul cărlionțat sub căciulița tot albă.

Privirea de oțel a îmblânzitoarei a fost și de astă dată mai puternică decât îndărâtnicia tigrului Tânăr și dârz.

Rajah a plecat botul în pământ. A coborât cu pași mlădioși de pe mingea de lemn. Și-a încordat mușchii sub blana catifelată și a săgetat din două salturi, dincolo de cele două cercuri, dintre care unul de văpaei.

Pe urmă s-a așezat cuminte la loc. Ochii lui cereau pocăință, iertare. Știa ce-l aşteaptă.

Îndată ce se va întoarce în cușca lui răsplata are să îi fie câteva lovituri ascuțite peste bot, cu un bici duros de curea, nu cu șfichiul delicat de mătase al bicuștei de la reprezentăție. Iar la ceasul hranei, în loc de porția de carne crudă, o găleată cu apă. Pedeapsa aceasta o cunoștea. După cum cunoștea și cealaltă înfățișare a femeii cu rochia de solzi aurii și cu pietre scânteitoare. Cunoștea înfățișarea cealaltă a ei, așa cum n-a văzut-o nimeni din toată mulțimea adunată în loji, în staluri și în galerii. Atunci miss Ellian își leapădă haina sclipitoare de reprezentăție. E îmbrăcată într-o tunică veche de piele, cu o fustă scurtă și plină de pete. Nu mai surâde fermecător, împărțind sărutări pe vârful degetelor, când publicul aplaudă de se clatină circul.

Atunci apucă biciul de curea cu vârful de plumb și drugul de fier ascuțit. Tipă cu glas răgușit, lovește și împunge în carnea tigrilor cu drugul de fier. E crudă cu

dânșii, fiindcă directorul circului, om mai crunt și mai nesătios decât fiarele, nu îngăduie nici o abatere de la poruncile sale. Mereu i se pare că toți nu lucrează îndestul. Mereu vrea numere tot mai îndrăznețe în program. Mereu răcnește că toți mănâncă de pomană:

— Am să vă arunc pe drumuri, ca să muriți de foame!

Trece printre dresori, veșnic tunând și fulgerând. Dresorii, speriați, se răstesc atunci și ei la animale. Toți suferă, toți rabdă. Toți știu că n-au nici o scăpare. Din munca și suferința lor, din nenumăratele amenzi, directorul se îmbogățește zi cu zi și reprezentăție cu reprezentăție. El e fiara cea mai fioroasă și mai nesupusă din tot circul.

Acestea se petrec însă acolo, în cuștile dosnice ale animalelor, după ce pleacă mulțimea și după ce lumenile se sting.

Știe Rajah, tigrul cel Tânăr și neastâmpărat, el mai știe că acușă un semn al biciștui are să-l cheme în mijlocul arenei.

Mâinile femeii au să-i descleșteze gura... Pe urmă, are să-și așeze capul cu păr ondulat între dinții lui, tocmai fiindcă el are faima că e cel mai nesupus și mai crud, iar miss Ellian vrea să arate că nu are nici o teamă, nici una. Așa face de trei seri în sir. Ce-ar fi atunci să strângă puțin, numai puțin, dinții? Ar trosni oasele ca o coajă de ou. Așa cum trosnesc coastele antilopelor, când în viața lui liberă din codrii de la celălalt capăt al lumii sărea din ascunzișuri să-și sugrume prada.

Rajah căscă pe marginea lui de lemn.

Știa că aceasta n-are să-o facă niciodată. El e în puterea oamenilor acum.

Iar privirea verzuie și arzătoare a dresoarei îi nimicește orice încercare de împotrivire. E tot aşa de netrebnic acum ca maimuțele cele urâte și slugarnice, care se milogesc în cușca menajeriei să capete alune americane și mandarine.

Tigrul lăsă pleoapele pe ochii sticioși, cu lumina îngustă și oblică, aşa cum sunt pisicile la amiază. Nu mai vedea acum nici pe miss Ellian, nici mulțimea de jur împrejurul grădiniilor.

Vedea ceea ce trăiește el întotdeauna, când închide pleoapele.

O pădure cu frunze late, cu desisuri nepătrunse, cu liane spânzurate până în pământ. E zbor acolo de păsări cu pene de toate culorile curcubeului: păuni care trec cu foșnet mătăsos, păsări colibri mici ca insectele și fluturi mari ca păsările. Se leagănă oare dintr-un copac o creangă sau un șarpe? Foșnește oare numai adierea vântului sau se strecoară printre foile late alt tigru, străin? Este acolo, da! Este acolo o margine de apă cu tufe de bambus. Cât de bine cunoaște locul acela!... De câte și de câte ori nu aștepta acolo, de câte ori nu pândea pitulat, la adăpătoarea antilopelor? Aștepta un ceas, două; aștepta până noaptea târziu. Își schimba locul după vânt, ca adierea molcomă să nu ducă miroslul lui. Antilopele soseau. Două, trei, câteodată una singură... Privea cu ochii umizi, fricoși, adulmecând văduhul. Nici nu se auzeau pașii pe pământul moale. Pleca botul în unda apei. Tresărea. Ciulea urechile să asculte. Își vâra gâtul printre frunzele de lotus. Atunci țâșnea el din tufiș, zvârlit ca din arc, în cărca antilopei. Nu era nici o zvârcolire, nici un geamăt... Altădată, se desfășura însă o luptă de trosneau crengile pădurii și răsunau adâncurile de muget... Odată un bivol să-

batic... L-a simțit. Îl aștepta. I-a sărit în spinare și bivolul l-a răsturnat, scuturându-se peste cap, s-a tăvălit cu el să-l strivească, s-a năpustit să-l împungă cu coarnele. O tăcere de moarte s-a întins în toată pădurea. Maimuțele s-au ascuns în scorburi: celelalte sălbăticiumi s-au pitit la pământ. Era o luptă uriașă și crâncenă între stăpânii codrului! Numai icniturile lor se auzeau, numai răgetul și mugetul bivoului. A fost însă tot el cel mai tare... Pe urmă, altă dată, lupta cu elefantul care l-a smuls cu trompa să-l zvârle ca pe un sac la pământ și să-l strivească sub tălpile picioarelor groase ca niște stâlpi... Dar până la urmă a fugit elefantul cu trompa ferfenită și cu un ochi săngerat. Până târziu a tot răsunat noaptea de pașii lui mâniosi, sfârâmând crengile, rupând perdeaua de liane, culcând la pământ tufișurile de bambus: și altă dată, cei trei vânători cu sulițe, când au încercat să-l înconjoare și au căzut toți trei sub dinții lui!... De atunci i s-a dus vestea și a rămas spaima acelor locuri. TIRANUL – așa îl numea toți. Așa îl numea toți, și toți tremurau înfiorați până în măduva oaselor când începea el să ragă. Nu se mai încumeta nimici să treacă pe potecile bătătorite. Îi juraseră moartea, și tot ei se temeau de moarte. Când mirosea de departe apropierea unuia, înainta cu răsuflarea aşa de usoară, că nu și-o auzea nici el. Înainta, se oprea, încă un pas... Un salt. O mușcătură cu dinții clănțanind. și gata! Rămânea întotdeauna el stăpân la ochiul de apă unde se adăpau antilopele... Acolo l-a prins într-o noapte un clește de fier. A încercat să sfarme capcana cu dinții. A umplut pădurea de spaimă și de muget. A vrut să-și smulgă laba, s-o rupă din os.

Mai simte și acum, când e ploaie și frig, mușcătura adâncă a fierului. Pe urmă s-a lungit la pământ, răpus

de durere și de săngele scurs, așteptând moartea împăcat, fără nici un scâncet. Dar după o săptămână au venit oamenii cu sulițe și topoare să-l ridice, sleit de nemâncare și de sete. Nu-i lăsau dreptul să moară în pace. Acum e aici.

• L-au adus să-l țină despărțit de lume prin gratii de fier.

L-au adus să tremure la pocnetul unui bici cu canaf de mătase, după ce luni de zile a îndurat toate chinurile dresajului. Acum pleacă ochii supus sub privirea unei făpturi fără arme, cu un singur bici de mătase în mâna. Nici o scăpare nu mai este. Nici una! Maimuțele aruncă în el cu coji de portocale și de banană. Se strâmbă și se scăpină; se agață de gratii, când îl poartă în cușca lui pe rotile, și fac semne cu labele lor neastâmpărate. Numai când mugește le mai cuprinde deodată groaza codrilor și atunci se zvârcolesc caraghios, căutând zădarnic un loc să se ascundă.

Canaful de mătase îi atinse ușor botul.

Era o atingere lină, ca o dezmiere. Dar tigrul știa că e o dojana. Sub blândețea alintării cunoștea făgăduiala răfuielii de mai târziu, cu drugul de fier și cu biciul dureros.

N-avea încotro! Pentru el nu mai era nici o scăpare, nici una. Deci coborî supus de pe marginea de lemn. Așa cum cerea orânduiala reprezentăției. Multimea își stăpânea răsuflarea. Tăcerea era atât de adâncă, încât se auzeau departe, afară, huruitul tramvaielor și goarnele de automobil.

Cei doisprezece tigri s-au înșirat în cunună, culcați în mijlocul arenei. Femeia și-a adunat coada rochiei, a zvârlit biciul de mătase. S-a așternut pe spate, în mijlocul lor, cu brațele încrucisate pe piept. Și-a pus capul în gura lui Rajah, deschisă, sprijinindu-și ceafa în colții tari ca pe un spătar de la jilțul dentiștilor.

Tigrul clipește din ochii mari și galbeni, de sticlă: Puțin, numai puțin de-ar strângel... Numai puțin!... Dar ochii femeii îl privesc în sus, peste cap. El nu-i vede privirea. O simte însă. Ah! Ce străpungătoare o simte! Și nu strâng dinții. Stă așa, nemîșcat, cu gura deschisă, ca un tigru împăiat.

Petruș, băiatul cu ochi sclipitori, a înclăstat pumnii, a lungit gâtul, și fără să-și dea seama a coborât strecurându-se printre lume, mai aproape de arenă, ca să vadă mai bine.

Fetița cu buclele bălane își mușcă buzele. Zvâncinurile inimii îi sparg pieptul mic. Unii au închis ochii. Alții și-au astupat urechile, să nu audă tipătul. Chiar bunicul fetiței își simțea mâna tremurând ușor pe mânerul de fildeș al bastonului. El a mai văzut odată un dresor sfâșiat de tigri. Știe că mai toți sfârșesc așa. Știe că atunci fiarele, din nou sălbaticice, se reped la gratii, rânjesc și se muscă între dânsene.

— Hep!

Dintr-o grațioasă săritură, femeia a fost iarăși în picioare, în mijlocul arenei. Își scutură părul negru-albăstrui. Își împinge coada foșnitoare a rochiei cu pantoful. Surâde, salută și răspunde ropotului de aplauze, risipind cu palmele sărutul buzelor spre loji, spre staluri, spre galerii.

Sus, pe podiumul de lemn îmbrăcat cu postav roșu, fanfara a început un marș din toate tobele, și alămurile, și piculinele, și pistoanele... Triunghiul, lovit cu ciocanelul de argint, sună: zing-zing! zing-zing!...

E un marș cu pas de paradă.

Cei doisprezece tigri de Bengal se întorc spre ieșirea din fund, la cuștile lor. Pășesc unul câte unul, ca niște pisici uriașe și cuminți.